

İST 171-İSTATİSTİĞİN TEMELLERİ DERSİ

KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KANUNU (KVKK)

KİŞİSEL VERİ NEDİR?

- Kişisel veri, tartışmalı ve sınırları tam olarak çizilemeyen bir kavramdır.
- Ancak yine de kısaca insana ait, bireyi tanımlayabilecek her türlü bilgi olarak tanımlanması mümkündür.
- Aslında insanın, insan olarak evrendeki yerini alması ve toplumdaki konumu, insana bağlı bazı değerleri kişisel veri haline getirir, örneğin kişinin adı, adresi, hastalıkları, medeni durumu, cinsel tercihleri hep kişisel veri olarak kabul edilen bilgilerdir.
- Ancak özellikle geçtiğimiz yüzyılda bilim ve teknolojideki gelişmeler ve bunun topluma ve toplumsal hayatı oluşturan bileşenlere yansması daha pek çok bilgiyi kişisel veri haline getirmiştir.
- Bu bağlamda banka hesap numarası, sosyal güvenlik numarası, vatandaşlık numarası ve elektronik posta adresinin şifresi bunlara örnek olarak gösterilebilir.
- Buna göre kabaca kişisel verilerin ikiye ayrılması mümkündür:
 - 1) insanın varoluşundan kaynaklanan kişiliğine ilişkin bilgiler
 - 2) insanın modern bilişim toplumunda yer alması nedeniyle kendisine verilen ya da çeşitli hizmetlere ulaşmasında kullanılan bilgiler

Bu ayırım kişisel verilerin değeri ve korunmaya hak kazanımları açısından bir fark yaratmaz.

- Bu ifadelerle göre “kişisel veri”, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin **her türlü bilgiyi** ifade etmektedir. Kişisel veriden söz edebilmek için, verinin bir gerçek kişiye ilişkin olması ve bu kişinin de belirli ya da belirlenebilir nitelikte olması gerekmektedir. Yani saklanan veya işlenen veride kişinin net olarak belirtilmiş olması şartı vardır.
- Kişisel veri, gerçek kişiye ilişkin olup, tüzel kişilere ilişkin veriler kişisel verinin tanımının dışındadır. Dolayısıyla, bir şirketin ticaret unvanı ya da adresi gibi tüzel kişiliğe ilişkin bilgiler (bir gerçek kişiyle ilişkilendirilebilecekleri durumlar haricinde) kişisel veri sayılmayacaktır.
- **Her türlü bilgi:** Bu ifade son derece geniş olup, bir gerçek kişinin; adı, soyadı, doğum tarihi ve doğum yeri gibi bireyin sadece kimliğini ortaya koyan bilgiler değil; telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, görüntü ve ses kayıtları, parmak izleri, e-posta adresi, hobiler, tercihler, etkileşimde bulunulan kişiler, grup üyelikleri, aile bilgileri, sağlık bilgileri gibi kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak belirlenebilir kılan tüm veriler kişisel veri olarak kabul edilmektedir.

Hak ehline sahip olan, gerçek kişileri kapsam alanına alan KVKK; bu kişilere ait bilgileri açık rıza olmadan hiçbir şekilde işlemez. Verinin işlenmesi için öncelikle kişinin açık rızası alınır. Açık rızanın alınması gereken kişisel bilgiler ise şu şekilde sıralanabilir:

- Kimlik bilgileri
- Telefon numarası ve e-posta adresi
- Motorlu taşıt plakası
- Sosyal güvenlik ve pasaport numarası
- Özgeçmiş
- Resim, görüntü ve ses kayıtları
- Parmak izi
- Hobiler ve tercihler
- Irkı ve dini ve mezhebi
- Etnik kökeni
- Siyasi düşüncesi
- Ceza mahkûmiyeti
- Genetik ve biyometrik verileri
- Dernek, vakıf ve sendika üyeliği
- Güvenlik tedbirleriyle ilgili bilgileri

- Önemli olan verinin kişi ile ilişkilendiriliyor olması ya da onu tanımlayabilmesidir.
- Örneğin, takma isimler tek başına veya başka kaynaklarla birleştirildiğinde kişiyi tanımlamayı sağlayabilecek nitelikte ise bu tarz veriler de kişisel veri olarak kabul edilir.
- Ayrıca, sıkça kullanılan kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiyle ilişkili müşteri şikayet raporları, çalışan performans değerlendirme raporları, mülakat değerlendirme raporları gibi raporlar, ses veya görüntü kayıtları, resimler, kullanıcı işlem kayıtları gibi kayıtlar, özgeçmiş, bordro, fatura, banka dekontları, kredi kartı ekstreleri, nüfus cüzdanı fotokopileri gibi belgeler ve mektup, davet yazıları gibi yazılar/kayıtlar içinde yer alan veriler de **kişisel veri** olarak addedilebilir.

Özel Nitelikli (Hassas) Kişisel Veri Ne Demektir?

- Özel nitelikli kişisel veriler, başkaları tarafından öğrenildiği takdirde ilgili kişinin mağdur olabilmesine veya ayrımcılığa maruz kalabilmesine neden olabilecek nitelikteki verilerdir.
- Özel nitelikli kişisel verilere örnek vermek gerekirse; kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik veriler şeklinde sıralayabiliriz.
- Bu duruma göre hassas nitelikteki kişisel veriler genel olarak birçok sektörü sorumlu tutmaktadır.

Kişisel Verilerin İşlenmesi Ne Anlama Gelmektedir?

- Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi ifade etmektedir.
- Örneğin, kişisel verilerin sadece bir diskte, CD’de, sunucuda depolanması, anılan verilerle başkaca hiçbir işlem yapılmasa da bir veri işleme faaliyetidir. Yani kişisel veriyi depolamak da kişisel verilerin işlenmesi anlamına gelmektedir.

KVKK İzni Nasıl Alınır?

- Günlük hayatın hemen hemen her anında KVKK izni alınabilir.
- Örneğin finansal kuruluşlarda işlem yaparken ve başvuruda bulunurken kişilerden KVKK izni alınır.
- Bu izin, kişiye ait verinin paylaşılması veya kullanılması için KVKK kapsamında alınan bir açık rızadır.
- Açık rıza ile kişiler, kendilerine ait verinin işlenmesine onay verir.
- Bu onay kimi zaman kişinin kendi isteğiyle kimi zaman karşı taraftan gelen istek üzerine verilir.

Kişisel Verilerin Ortaya Çıkış Süreci

- Kişisel veriler, yukarıda belirtildiği üzere ilk insanlardan bu yana var ola gelmiştir.
- Ancak bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve internetin yaygınlaşmasıyla kişisel verilerin varlığı ve önemi ortaya çıkan sorunlar nedeniyle daha iyi anlaşılmıştır.
- Zira daha önce az sayıdaki kişi ya da kurumun elinde yazılı halde dosyalanmış olan bu bilgiler bilgi teknolojilerinin gelişmesi ile sayısal ortama aktarılmış, internetin yaygınlaşması sonucunda da hukuka uygun ya da aykırı olarak ilgili ilgisiz herkesin erişimine açılmıştır.
- Bunun yanı sıra çok büyük sayılardaki kişisel verilerin çok küçük alanlarda ve aygıtlarda depolanabilmesi, bilgisayarların işlemci hızlarının katlanarak artması sonucu, bu büyük miktardaki verilerin çok kısa bir zamanda ve kapsamlı olarak işlenebilmesi, bilgi kırıntılarından yola çıkılarak, bireylerin belirlenmesine ve sonrasında ilgili bireyle ilgili her türlü bilgiye erişilmesine yol açmıştır.

- Kişisel veriler ile ilgili tehlikenin ortaya çıkış noktası da bu olmuştur.
- Zira ilgisiz kişilerin, kişisel verilere erişebileceği ve bunları kullanabileceği/yayayabileceği endişesi dahi kişiler üzerinde gerçek bir tehdit oluşturur.
- Ayrıca bu verilerle sanal alanda verilerin gerçek sahibiymiş gibi profiller (sanal kişiler) oluşturulması ve bu profiller aracılığıyla çeşitli hukuka aykırı eylemler gerçekleştirilmesi ve/veya suç işlenmesi de mümkündür ve bunların örnekleri sıklıkla görülmektedir.
- Bu durumda olayla hiçbir ilgisi olmayan gerçek veri sahibi bir anda suçun ve/veya hukuka aykırı eylemin faili olarak kendisini mahkeme karşısında sanık ve/veya davalı olarak bulabilmektedir.
- Bu durum bize kişisel verilerin korumasız bırakılmasının ne kadar ciddi sonuçlar doğurduğunu açık bir biçimde gösterir.
- Kişisel verilerin korunmasının önemi, insan hakları ve bunların korunması bilincinin son elli yıl içinde gittikçe gelişmesine paralel olarak artmıştır.
- Kişisel verilerin korunmasın yönelik düzenlemeler ilk olarak bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte 1960'lı yıllarda tartışılmaya, 1970'li yıllarda ise hukuksal düzenlemelerin konusunu oluşturmaya başlamıştır.

- Kişisel verilerin korunması, insan haklarından olan özel hayat ve aile hayatına saygı hakkı bakımından önem arz eder.
- Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı, gerek Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinde herkesin özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahip olduğu belirtilerek, gerekse Anayasanın 20. maddesinde kişinin temel haklarından sayılarak güvence altına alınmıştır.
- Dolayısıyla kişisel verilerin korunması hem ulusal üstü hukuk açısından bir insan hakkı, hem de ulusal hukuk açısından Anayasa normu ile düzenlenmiş bir temel hak ve özgürlüktür.
- Bir gerçek kişinin “kendine özel olan ve gizli kalmasını isteyeceği hayat olaylarını” korumak amaçlanır.

- Kişisel veri kavramı, İngilizce “personal data” kavramından gelmekte olup, yabancı dildeki kavramın içeriğini ve anlamını tam olarak karşılar.
- Avrupa Birliği tarafından kişisel veri şu şekilde tanımlanmaktadır: “Veri sahibi”, doğrudan ya da dolaylı olarak, makul bir şekilde bir kontrolör ya da diğer bir gerçek ya da tüzel kişi tarafından kullanılması muhtemel, kimlik numarası, konum bilgisi, çevrimiçi tanımlayıcı veya kişiye ait bir ya da birden fazla fiziksel, psikolojik, genetik, ruhsal, ekonomik, kültürel ya da sosyal tanımlayıcı işleve ilişkin, belirli ya da belirlenebilir bir gerçek kişidir”.
- Aynı düzenlemede kişisel veri ise “veri sahibine ilişkin herhangi bir veri anlamına gelir” olarak düzenlenmiştir.

- Verilerin bir kimlik numarasıyla ilişkilendirilmesi ya da kişinin psikik, psikolojik, fiziksel, ekonomik, kültürel veya sosyal kimliğini ifade eden, sağlık, genetik, etnik, dini, ailevi ve siyasi bilgilerinin bir ya da birden fazla unsuruna dayanarak tanımlanabilen gerçek ve/veya tüzel kişilere ilişkin herhangi bir bilgi kişisel veriyi gösterir.
- Başka bir ifade ile isim, telefon numarası, motorlu taşıt plakası, sosyal güvenlik numarası, pasaport numarası, özgeçmiş, resim, ses, parmak izleri, genetik bilgiler gibi özellikli bir içerik taşıyan veriler ile dolaylı olarak kişiyi belirlenebilir kılan ölçütlerin kombinasyonu (yaş, meslek, medeni durum, adres vb.) olan veriler kişisel veri kapsamında ele alınabilir.

KVKK

- **Kişisel Verilerin Korunması Kanunu** (kısaca **KVKK**), 24 Mart 2016 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edildikten sonra 7 Nisan 2016 tarih ve 29677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yasadır.
- Avrupa birliğine uyum kapsamında hazırlanan bu kanunun detaylarını incelemeye kalktığınızda Avrupa Birliği içerisinde faaliyet gösteren GDPR (General data protection regulation) regülasyonuna çok benzediğini göreceksiniz.
- <https://kvkk.gov.tr/Icerik/5419/Kurul-Kararlari>
- Kanun sadece gerçek kişilerle ilgili verilere uygulanır. Tüzel kişilerle ilgili veriler bu Kanun kapsamında değildir.

KVKK AMACI

Kişisel verilerin işlenmesinde;

- Kişilerin mahremiyetini korumak (özel hayatın gizliliği),
 - Kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak,
 - Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülüklerini düzenlemek,
 - Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.
-
- KVKK kanunu ile, kişisel verilerin sınırsız biçimde ve gelişigüzel toplanması, yetkisiz kişilerin erişimine açılması, ifşası veya amaç dışı ya da kötüye kullanımı sonucu kişilik haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesi amaçlanır.
-
- Kişisel verilerin korunması denildiğinde ilk olarak kişisel verilerin işlenmesinin disiplin altına alınması ile temel hak ve özgürlüklerin korunması amaçlanmaktadır. Aslında kişisel verilerin korunması demek temelde verilerin değil, bu verilerin ilişkili olduğu kişilerin korunmasını amaçlamaktır.

KVKK

- Kanun hükümleri;
 - Kişisel verileri işlenen gerçek kişiler,
 - Kişisel verileri tamamen veya kısmen otomatik olan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler,
 - Kişisel verileri herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler
- hakkında uygulanır.

- Kişisel verilerin işlenebilmesi için kural olarak kişinin açık rızası gerekir ve bu veriler ancak belirli bir amaç için işlenebilir.

KVKK Kimleri Kapsamaktadır?

- KVKK Kanunu, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.
- Yani kişiler verilerin bir kısmını veya tamamını işleyen herkesi bu kanun kapsamaktadır.

Bu Kanun kapsamında 3 muhatap vardır.

- Gerçek Kişi
- Veri Sorumlusu
- Verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiler

Gerçek kişi; kişisel verileri işlenen gerçek kişiler

Veri Sorumlusu; kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Bu kişiler, gerçek kişiler olabileceği gibi, kamu kurumu şirketler, dernekler veya vakıflar gibi tüzel kişiler de olabilir.

Görevi:

- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek
- Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek
- Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak

Veri işleyen; veri sorumlusu adına kişisel verileri kendisine verilen talimatlar çerçevesinde işleyen gerçek veya tüzel kişilerdir.

KANUN KAPSAMINA GİRMİYEN HALLER

- Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbarî faaliyetler kapsamında işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.
- Buna göre istihbarat birimlerinin milli savunmayı, kamu güvenliğini, milli güvenliği, kamu düzenini ve ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik faaliyetler kapsamında işlediği veriler Kanun kapsamı dışında tutulmaktadır.
- Aynı şekilde, belirtilen amaçlarla suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanının önlenmesi ve mali suçların araştırılması konusunda yetkili birimler tarafından yürütülen faaliyetler kapsamında işlenen veriler de bu istisna kapsamındadır.

KANUN KAPSAMINA GİRMİYEN HALLER

- Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama
- veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları
- veya infaz mercileri tarafından işlenmesi durumunda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi durumunda Kanun hükümleri uygulanmaz. Buna göre kişisel verilerin resmi istatistik kapsamında işlenmesi durumunda kanun hükümleri uygulanmayacaktır.

<https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/4185/6698-Sayili-Kisisel-Verilerin-Korunmasi-Kanununun-Amaci-ve-Kapsami>

KVKK Kurumunun Son 1 Yıllık Açıklanan Raporu

- KVKK Kurumunun Son 1 Yılı'nın Özeti Olarak Yayınladığı Bildiriyi İncelediğimizde; Kişisel verilerin ihlaline dair 5 milyon lira para ceza kesildiğini görüyoruz.
- Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı Faruk Bilir'in yapmış olduğu basın açıklamasında kişisel verilerin ihlali nedeniyle bu zamana kadar kuruluşlara yaklaşık 5 milyon TL ceza kesildiği öğrenildi.

KVKK Kanununa Nasıl Uyum Sağlanır?

- KVKK kanunu ile kişisel veri içeren tüm bilgi teknolojisi sistemlerinin internet üzerinden gelebilecek her türlü izinsiz erişim tehdidine karşı korunması zorunlu hale getirilmiştir.
- Bu verileri korumak için alınacak tedbirler arasında en önemli nokta bir **güvenlik duvarı (firewall) kullanılmasıdır.**
- Düzgün ve doğru yapılandırılmış bir güvenlik duvarı ile kullanmakta olduğunuz internet bağlantısı üzerinde gelen ve giden veriyi derinlemesine analizler gerçekleştirerek kontrol altında tutabilirsiniz.
- Bu sayede olası ihlallere karşı güvenlik duvarınız İnternet giriş ve çıkış trafiğini keserek tehditleri bertaraf etmek üzerine konfigüre edilmelidir. İnternet bağlantınız üzerinde çalışanlarınızın veri güvenliği bakımından tehdit içerebilecek internet sitelerine erişimini de önlemeniz mümkündür.
- KVKK kanununda açık olarak kişisel veri içeren bilgi teknoloji sistemlerinin internet üzerinden gelen izinsiz erişim tehditlerine karşı korunmasında alınabilecek öncelikli tedbirler sıralanmıştır. Bu tedbirler **Firewall kullanımı**, ağ geçidi kullanımı, loglama alt yapısının kullanılması, antivirüs yazılımları kullanmak, yama yönetimi, yazılım güncellemeleri ve benzeri şekilde belirtilmektedir.
- Ayrıca, kişisel veri içeren sistemlere erişimin de sınırlı olması gerekmektedir. Bu kapsamda çalışanlara, yapmakta oldukları iş ve görevler ile yetki ve sorumlulukları için gerekli olduğu ölçüde erişim yetkisi tanınmalı ve kullanıcı adı ve şifre kullanılmak suretiyle ilgili sistemlere erişim sağlanmalıdır. Söz konusu şifre ve parolalar oluşturulurken, kolay tahmin edilecek rakam ya da harf dizileri yerine büyük küçük harf, rakam ve sembollerden oluşacak kombinasyonların tercih edilmesi sağlanmalıdır.

Veri İhlali Durumunda Ne Yapılmalı?

- Kanun, herhangi bir veri ihlalinin tespiti durumunda iki türlü bildirim/şikayet alıyor.
- 1) Bunlardan ilki, verilerin korunmasından sorumlu şirket ya da kurumun bu ihlali Kişisel Verilerin Koruması Kurumu'na ilgili panel üzerinden bildirmesi. Bu bildirim, verileri ele geçirilmiş olabilecek kişileri uyarmak amacıyla Kurum tarafından kamuoyuna açıklanabiliyor.
 - 2) İkinci durum ise doğrudan verinin asıl sahibi tarafından bildirim yapılması. Verilerinin izinsiz bir şekilde kullanıldığını fark eden bireyler, [sikayet.kvkk.gov.tr](https://www.kvkk.gov.tr) adresinden ya da **E-Devlet Portalı**'ndan konuyla ilgili şikayetlerini aktarabiliyor.
- Ancak burada dikkat edilmesi gereken iki önemli nokta var. Birincisi, şikayetin doğrudan verinin sahibi tarafından (vekil ya da vasi kabul edilmiyor) yapılması. İkinci olarak ise şikayetin Kişisel Verileri Koruma Kurumu öncesinde, şikayet edilecek olan şirket ya da kuruma yapılması gerekmesi. Kurum, buradan bir yanıt alınmadığında ya da şikayete ilişkin talebin karşılanmadığı düşünülüyorsa ilgili başvuruyu kabul ediyor. Bunu kontrol etmek için de ilgili şirket ya da kurumla yapılmış olan yazışmaların bir örneğini talep ediyor.

KAYNAKÇA

- Dülger, V., 2016. Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve Türk Ceza Kanunu Bağlamında Kişisel Verilerin Ceza Normlarıyla Korunması. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3 (2): 101-167.
- Akkaş, E., 2022. A'dan Z'ye Kişisel Verilerin Korunması. Efe Akademik Yayınları.
- Baysal, M., 2024. KVKK – Kişisel Verilerin Korunması Kanunu El Kitabı. Seçkin Yayınları.
- <https://www.kvkk.gov.tr/>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Ki%C5%9Fisel_Verilerin_Korunmas%C4%B1_Kanunu
- <https://inventiv.com.tr/tr/blog/kvkk-ya-nasil-uyum-saglarim>
- <https://www.siberay.com/kisisel-verileri-koruma-kanunu-kvkk-nedir>